

KONWENCJA

Nr 140 dotycząca płatnego urlopu szkoleniowego,

przyjęta w Genewie dnia 24 czerwca 1974 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 24 czerwca 1974 roku została przyjęta w Genewie na pięćdziesiątej dziewiątej sesji Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy Konwencja Nr 140 dotycząca płatnego urlopu szkoleniowego.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że wymieniona konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 8 marca 1979 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *E. Wojtaszek*

(Tekst konwencji jest zamieszczony w załączniku do niniejszego numeru)

KONWENCJA Nr 140

dotycząca płatnego urlopu szkoleniowego,

przyjęta w Genewie dnia 24 czerwca 1974 r.

Konferencja Ogólna Międzynarodowej Organizacji Pracy, zwołana do Genewy przez Radę Administracyjną Międzynarodowego Biura Pracy i zebrana tam dnia 5 czerwca 1974 roku na swej pięćdziesiątej dziewiątej sesji;

biorąc pod uwagę, że artykuł 26 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka stwierdza, iż każdy ma prawo do nauki;

biorąc poza tym pod uwagę postanowienia zawarte w istniejących międzynarodowych zaleceniach w sprawie pracy, dotyczących szkolenia zawodowego i ochrony przedstawicieli pracowników, a odnoszące się do czasowego zwolnienia pracowników z pracy lub przyznania im wolnego czasu umożliwiającego im uczestniczenie w programach kształcenia lub szkolenia;

uznając, że potrzeba stałego kształcenia i szkolenia odpowiadającego rozwojowi nauki i techniki oraz przemianom stosunków gospodarczych i społecznych wymaga podjęcia odpowiednich środków w zakresie urlopu dla celów kształcenia i szkolenia, aby móc sprostać nowym dążeniom, potrzebom i celom o charakterze społecznym, gospodarczym, technologicznym i kulturalnym;

uznając, że płatny urlop szkoleniowy powinien być uważany za jeden ze środków umożliwiających sprostanie rzeczywistym potrzebom każdego pracownika we współczesnym społeczeństwie;

uznając, że płatny urlop szkoleniowy powinien być ujmowany w powiązaniu z polityką stałego kształcenia i szkolenia, tak aby jego realizacja przebiegała w sposób progresywny i skuteczny;

postanowiwszy przyjąć niektóre wnioski dotyczące płatnego urlopu szkoleniowego, która to sprawa stanowi czwarty punkt porządku dziennego sesji;

postanowiwszy, że wnioski te ujęte zostaną w formie międzynarodowej konwencji;

przyjmuje dnia dwudziestego czwartego czerwca 1974 roku niniejszą Konwencję, która otrzyma nazwę Konwencji o płatnym urlopie szkoleniowym, 1974:

Artykuł 1

W niniejszej konwencji określenie „płatny urlop szkoleniowy“ oznacza urlop przyznany pracownikowi dla celów szkoleniowych na ustalony okres podczas godzin pracy, z zapewnieniem odpowiednich świadczeń finansowych.

Artykuł 2

Każdy Członek opracuje i będzie stosował politykę zmierzającą do popierania, za pomocą metod przystosowanych do warunków i zwyczajów krajowych, a w razie potrzeby etapami udzielania płatnego urlopu szkoleniowego w celu:

- a) szkolenia obejmującego wszystkie szczeble;
- b) kształcenia ogólnego, społecznego lub obywatelskiego;
- c) kształcenia po linii związków zawodowych.

Artykuł 3

Polityka wspomniana w poprzednim artykule będzie miała na celu przyczynianie się, w miarę potrzeby, różnymi sposobami do:

a) zdobywania, udoskonalania i przystosowywania kwalifikacji niezbędnych do wykonywania zawodu lub zajęcia i do podnoszenia poziomu pracy i jej bezpieczeństwa, uwzględniając rozwój nauki i techniki oraz przemiany gospodarcze i strukturalne;

b) fachowego i aktywnego uczestniczenia pracowników i ich przedstawicieli w życiu przedsiębiorstwa i kolektywu;

c) awansowania pracowników w zakresie spraw osobistych, społecznych i kulturalnych;

d) ogólnie biorąc, do popierania odpowiedniego, stałego kształcenia i szkolenia, pomagając pracownikom w przystosowaniu się do współczesnych wymagań.

Artykuł 4

Polityka ta uwzględni stadium rozwoju i specyficzne potrzeby danego kraju oraz różnych dziedzin działalności i będzie skoordynowana z ogólną polityką odnośnie do zatrudnienia, kształcenia, szkolenia oraz czasu trwania pracy i weźmie pod uwagę w odpowiednich przypadkach zmiany sezonowe czasu trwania pracy lub jej zakresu.

Artykuł 5

Przyznanie płatnego urlopu szkoleniowego będzie określone przez ustawodawstwo krajowe, układy zbiorowe, orzeczenia arbitrażowe lub w każdy inny sposób zgodny z praktyką krajową.

Artykuł 6

Władze publiczne, organizacje pracodawców i pracowników, instytucje lub organy kierujące kształceniem i szkoleniem połączą swe wysiłki w sposób dostosowany do krajowych warunków i praktyki w celu wypracowania i zastosowania polityki zmierzającej do popierania płatnego urlopu szkoleniowego.

Artykuł 7

Przyznawanie środków finansowych na płatny urlop szkoleniowy będzie zapewnione w sposób regularny, odpowiedni i zgodny z praktyką krajową.

Artykuł 8

Nie będzie się odmawiać płatnego urlopu szkoleniowego pracownikom ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, religię, przekonania polityczne, pochodzenie narodowe lub pochodzenie społeczne.

Artykuł 9

W razie potrzeby będą przyjęte specjalne postanowienia dotyczące płatnego urlopu szkoleniowego:

a) jeżeli poszczególne kategorie pracowników mają trudności z wykorzystaniem ogólnych udogodnień, np. pracownicy małych przedsiębiorstw, pracownicy rolni lub inni przebywający w odległych miejscowościach, pracownicy zmianowi lub pracownicy mający obowiązki rodzinne;

b) jeżeli poszczególne rodzaje przedsiębiorstw, np. małe przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa sezonowe, miałyby trudności w realizacji ogólnych udogodnień, zakładając, że pracownicy zatrudnieni w tych przedsiębiorstwach nie byłiby pozbawieni korzyści wynikających z płatnego urlopu szkoleniowego.

Artykuł 10

Warunki, jakie mają spełniać pracownicy, aby móc korzystać z płatnego urlopu szkoleniowego, mogą być zróżnicowane, w zależności od tego, czy urlop jest udzielony w celu:

- a) szkolenia obejmującego wszystkie szczeble;
- b) kształcenia ogólnego, społecznego lub obywatelskiego;
- c) kształcenia po linii związków zawodowych.

Artykuł 11

Okres płatnego urlopu szkoleniowego będzie wliczony do okresu efektywnej pracy stanowiącej podstawę do przyznania prawa do świadczeń socjalnych i innych uprawnień wynikających ze stosunku pracy stosownie do ustawodawstwa krajowego, układów zbiorowych, orzeczeń arbitrażowych lub wszelkich innych metod zgodnych z praktyką krajową.

Artykuł 12

Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zostanie poinformowany o formalnych ratyfikacjach niniejszej konwencji w celu ich zarejestrowania.

Artykuł 13

1. Niniejsza konwencja będzie obowiązywała tylko tych Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy, których ratyfikacje zostaną zarejestrowane przez Dyrektora Generalnego.

2. Wejdzie ona w życie po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania przez Dyrektora Generalnego ratyfikacji niniejszej konwencji przez dwóch Członków.

3. Następnie niniejsza konwencja wejdzie w życie w stosunku do każdego Członka po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania jego ratyfikacji.

Artykuł 14

1. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą konwencję, może, po upływie dziesięciu lat od daty początkowego wejścia jej w życie, wypowiedzieć konwencję aktem przekazanym Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy i przez niego zarejestrowanym. Wypowiedzenie to nabierze mocy po upływie roku od daty jego zarejestrowania.

2. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą konwencję i który w ciągu jednego roku po upływie dziesięcioletniego okresu, wymienionego w poprzednim ustępie, nie skorzysta z możliwości wypowiedzenia przewidzianego w niniejszym artykule, będzie związany konwencją na nowy okres dziesięciu lat i następnie będzie mógł wypowiedzieć konwencję po upływie każdego dziesięcioletniego okresu, z zachowaniem warunków przewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 15

1. Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zawiadomi wszystkich Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy o zarejestrowaniu wszystkich ratyfikacji i aktów wypowiedzenia, o których został poinformowany przez Członków Organizacji.

2. Zawiadamiając Członków Organizacji o zarejestrowaniu drugiej zgłoszonej mu ratyfikacji, Dyrektor Generalny zwróci uwagę Członków Organizacji na datę wejścia w życie niniejszej konwencji.

Artykuł 16

Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy udzieli Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, w celu zarejestrowania zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych, wyczerpujących informacji o wszystkich ratyfikacjach i aktach wypowiedzenia, jakie zarejestrował zgodnie z postanowieniami poprzednich artykułów.

Artykuł 17

Rada Administracyjna Międzynarodowego Biura Pracy, w każdym przypadku, gdy uzna to za potrzebne, przedstawi Konferencji Ogólnej sprawozdanie o stosowaniu niniejszej konwencji i rozpatrzy, czy należy wpisać na porządek dzienny Konferencji sprawę całkowitej lub częściowej rewizji tej konwencji.

Artykuł 18

1. W razie przyjęcia przez Konferencję nowej konwencji, wprowadzającej całkowitą lub częściową rewizję niniejszej konwencji, i jeśli nowa konwencja nie stanowi inaczej:

a) ratyfikacja przez Członka nowej konwencji, wprowadzającej rewizję, spowoduje z mocy samego prawa, bez względu na postanowienia artykułu 14, natychmiastowe wypowiedzenie niniejszej konwencji z zastrzeżeniem, że nowa konwencja wprowadzająca rewizję wejdzie w życie;

b) począwszy od daty wejścia w życie nowej konwencji, wprowadzającej rewizję, niniejsza konwencja przestanie być otwarta do ratyfikacji przez Członków.

2. Niniejsza konwencja pozostanie w każdym razie w mocy, w swej formie i treści, dla tych Członków, którzy ją ratyfikowali, a nie ratyfikowali konwencji wprowadzającej rewizję.

Artykuł 19

Teksty angielski i francuski niniejszej konwencji są jednakowo autentyczne.

Powyższy tekst jest autentycznym tekstem konwencji przyjętej należycie przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy na jej pięćdziesiątej dziewiątej sesji, która odbyła się w Genewie i została ogłoszona za zamkniętą w dniu 25 czerwca 1974 roku.

Na dowód czego w dniu dwudziestego szóstego czerwca 1974 roku złożyli swe podpisy:

Przewodniczący Konferencji
Pedro Sala Orosco

Dyrektor Generalny
Międzynarodowego Biura Pracy
Francis Blanchard

Convention 140**CONVENTION CONCERNANT LE CONGÉ-ÉDUCATION PAYÉ**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,
Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international
du Travail, et s'y étant réunie le 5 juin 1974, en sa cinquante-neuvième
session ;

Notant que l'article 26 de la Déclaration universelle des droits de l'homme
proclame que toute personne a droit à l'éducation ;

Notant en outre les dispositions contenues dans les recommandations interna-
tionales du travail existantes sur la formation professionnelle et la protec-
tion des représentants des travailleurs et relatives au détachement tempo-
raire des travailleurs ou à l'octroi de temps libre pour leur permettre de
participer à des programmes d'éducation ou de formation ;

Considérant que le besoin d'éducation et de formation permanentes, corres-
pondant au développement scientifique et technique et à l'évolution des
rapports économiques et sociaux, appelle des mesures appropriées en
matière de congé aux fins d'éducation et de formation pour répondre aux
aspirations, besoins et objectifs nouveaux d'ordre social, économique, tech-
nologique et culturel ;

Reconnaissant que le congé-éducation payé devrait être considéré comme un
des moyens permettant de répondre aux besoins réels de chaque travail-
leur dans la société contemporaine ;

Considérant que le congé-éducation payé devrait être conçu en fonction
d'une politique d'éducation et de formation permanentes à mettre en œuvre
de manière progressive et efficace ;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives au congé-éduca-
tion payé, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la
session ;

Après avoir décidé que ces propositions devraient prendre la forme d'une
convention internationale,

adopte, ce vingt-quatrième jour de juin mil neuf cent soixante-quatorze, la conven-
tion ci-après, qui sera dénommée Convention sur le congé-éducation payé, 1974 :

Article 1

Dans la présente convention, l'expression « congé-éducation payé » signifie
un congé accordé à un travailleur à des fins éducatives pour une période déter-
minée, pendant les heures de travail, avec versement de prestations financières
adéquates.

Article 2

Tout Membre devra formuler et appliquer une politique visant à promouvoir,
par des méthodes adaptées aux conditions et usages nationaux et au besoin par
étapes, l'octroi de congé-éducation payé à des fins :

- a) de formation à tous les niveaux ;
- b) d'éducation générale, sociale ou civique ;
- c) d'éducation syndicale.

Article 3

La politique visée à l'article précédent devra tendre à contribuer, au besoin
selon des modalités différentes :

- a) à l'acquisition, au perfectionnement et à l'adaptation des qualifications néces-
saires à l'exercice de la profession ou de la fonction ainsi qu'à la promotion et
à la sécurité de l'emploi face au développement scientifique et technique et
aux changements économiques et structurels ;

- b) à la participation compétente et active des travailleurs et de leurs représentants à la vie de l'entreprise et de la communauté;
- c) à la promotion humaine, sociale et culturelle des travailleurs;
- d) d'une façon générale, à la promotion d'une éducation et d'une formation permanentes appropriées, aidant les travailleurs à s'adapter aux exigences de leur époque.

Article 4

Cette politique devra tenir compte du stade de développement et des besoins particuliers du pays et des divers secteurs d'activité, être coordonnée avec les politiques générales relatives à l'emploi, à l'éducation, à la formation et à la durée du travail et prendre en considération, dans les cas appropriés, les variations saisonnières de la durée ou du volume de travail.

Article 5

L'octroi du congé-éducation payé sera mis en œuvre par la législation nationale, les conventions collectives, les sentences arbitrales, ou de toute autre manière conforme à la pratique nationale.

Article 6

Les autorités publiques, les organisations d'employeurs et de travailleurs, les institutions ou organismes qui dispensent l'éducation et la formation devront être associés, selon des modalités appropriées aux conditions et à la pratique nationales, à l'élaboration et à l'application de la politique tendant à promouvoir le congé-éducation payé.

Article 7

Le financement des arrangements relatifs au congé-éducation payé devra être assuré de façon régulière, adéquate et conforme à la pratique nationale.

Article 8

Le congé-éducation payé ne devra pas être refusé aux travailleurs en raison de leur race, de leur couleur, de leur sexe, de leur religion, de leur opinion politique, de leur ascendance nationale ou de leur origine sociale.

Article 9

Au besoin, des dispositions spéciales concernant le congé-éducation payé devront être prises :

- a) **lorsque des catégories particulières de travailleurs ont des difficultés à bénéficier des arrangements généraux, par exemple les travailleurs des petites entreprises, les travailleurs ruraux ou autres résidant dans des zones isolées, les travailleurs affectés aux travaux par équipes où les travailleurs ayant des responsabilités familiales ;**
- b) **lorsque des catégories particulières d'entreprises, par exemple les petites entreprises ou les entreprises saisonnières, ont des difficultés à appliquer les arrangements généraux, étant entendu que les travailleurs occupés dans ces entreprises ne seront pas exclus du bénéfice du congé-éducation payé.**

Article 10

Les conditions à remplir par les travailleurs pour bénéficier du congé-éducation payé pourront différer selon que ce congé est accordé pour :

- a) la formation, à tous les niveaux ;
- b) l'éducation générale, sociale ou civique ;
- c) l'éducation syndicale.

Article 11

La période de congé-éducation payé devra être assimilée à une période de travail effectif pour déterminer les droits à des prestations sociales et les autres droits découlant de la relation de travail, selon ce que prévoient la législation nationale, les conventions collectives, les sentences arbitrales ou toute autre méthode conforme à la pratique nationale.

Article 12

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 13

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 14

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 15

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 16

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 17

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 18

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement :

- a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 14 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur ;
- b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 19

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

Le texte qui précède est le texte authentique de la convention dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail dans sa cinquante-neuvième session qui s'est tenue à Genève et qui a été déclarée close le 25 juin 1974.

EN FOI DE QUOI ont apposé leurs signatures, ce vingt-sixième jour de juin 1974:

*The President of the Conference,
Le Président de la Conférence,*

PEDRO SALA OROSCO

*The Director-General of the International Labour Office,
Le Directeur général du Bureau international du Travail,*

FRANCIS BLANCHARD